

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 2002-2003

24 oktober 2002

HANDELINGEN

COMMISSIEVERGADERING

COMMISSIE VOOR LEEFMILIEU, NATUURBEHOUD EN RUIMTELIJKE ORDENING

Vraag om uitleg van mevrouw Isabel Vertriest tot de heer Dirk Van Mechelen, Vlaams minister van Financiën en Begroting, Innovatie, Media en Ruimtelijke Ordening, over de ruimtelijke uitvoeringsplannen

Vraag om uitleg van mevrouw Marleen Van den Eynde tot de heer Dirk Van Mechelen, Vlaams minister van Financiën en Begroting, Innovatie, Media en Ruimtelijke Ordening, over het beleid 'ruimte voor water'

Vraag om uitleg van mevrouw Isabel Vertriest tot de heer Dirk Van Mechelen, Vlaams minister van Financiën en Begroting, Innovatie, Media en Ruimtelijke Ordening, over de afbakening van (groot)stedelijke gebieden

Commissie voor Leefmilieu, Natuurbehoud en Ruimtelijke Ordening

Donderdag 24 oktober 2002

VOORZITTER : De heer Jacques Timmermans

– *De vraag om uitleg wordt gehouden om 14.19 uur.*

Vraag om uitleg van mevrouw Isabel Vertriest tot de heer Dirk Van Mechelen, Vlaams minister van Financiën en Begroting, Innovatie, Media en Ruimtelijke Ordening, over de ruimtelijke uitvoeringsplannen

De voorzitter : Aan de orde is de vraag om uitleg van mevrouw Vertriest tot de heer Van Mechelen, Vlaams minister van Financiën en Begroting, Innovatie, Media en Ruimtelijke Ordening, over de ruimtelijke uitvoeringsplannen.

Mevrouw Vertriest heeft het woord.

Mevrouw Isabel Vertriest : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, op dit moment worden de ruimtelijke uitvoeringsplannen op de verschillende niveaus opgemaakt. Er bestaan echter nog geen formele richtlijnen voor. Aangezien de RUP's in de beginfase zijn, is het te verantwoorden dat we nagaan hoe we die aanpakken, maar op termijn is er zeker stroomlijning nodig vanwege hun bindend en verordenend karakter. Het zou niet goed zijn dat we op de verschillende niveaus het warm water telkens opnieuw moeten uitvinden.

Het opmaken van een RUP roept een aantal vragen op. In de RUP's die nu voorliggen, schrijft men andere dan de klassieke voorschriften inzake gewestplanbestemmingen voor. Dat was toch een van de bedoelingen van de overstap van gewestplan naar structuurplanning en ruimtelijke uitvoeringsplanning. Mijnheer de minister, wat zult u doen met de gebiedsgerichte voorschriften? Hoe integreert u sectorale problemen? Zijn er al interessante voorbeelden van RUP's? Hoe gaat u om met subsidiariteit? Zijn daartegen weerstanden te overwinnen? Hoe worden in eenzelfde RUP voorzieningen van gemeentelijk en bovengemeentelijk

niveau geïntegreerd? Is er altijd een duidelijke en éénduidige relatie met het structuurplan dat het RUP moet uitvoeren?

Mijnheer de minister, wordt er gewerkt aan een code voor het opmaken van RUP's, voor wat erin moet zitten en of dat bruikbaar is voor de verschillende besturen? Hoe wordt daaraan gewerkt? Wanneer zult u zo'n code hebben? Hoe wordt de band met de structuurplanning gegarandeerd?

De voorzitter : Minister Van Mechelen heeft het woord.

Minister Dirk Van Mechelen : Mijnheer de voorzitter, collega's, bij de inwerkingtreding van het nieuwe planningsinstrument hebben we in samenwerking met de afdeling Ruimtelijke Planning van AROHM en de Vlaamse Vereniging voor Ruimte en Planning (VRP) niet geopteerd voor het schrijven van een nieuw KB van 28 december 1972 betreffende de inrichting en de toepassing van de ontwerp-gewestplannen en de gewestplannen, waarbij we een aantal spelregels zouden moeten inschrijven en betonen. Daardoor zouden we bewust of onbewust de dynamiek van het nieuwe planningsinstrument tekort doen. De VRP wilde dat het een verkennings-tocht zou zijn naar de mogelijkheden van dat instrument en om te zien in welke mate het flexibel en creatief kan worden toegepast.

Daarom werd eerst gedacht om te werken met een losbladig lexicon dat systematisch zou worden aangevuld. Moeten we wachten tot er 100 RUP's klaar zijn om dan de goede praktijken te bundelen en beschikbaar te stellen voor degenen die het wel nog moeten uitvinden, of werken we andersom en stellen we eerst instructies op om te verspreiden? Ik denk dat we de 2 manieren van aanpakken moeten vermengen.

In het bulletin der aanbestedingen van 18 oktober 2002 is een algemene offertevraag gelanceerd voor de opmaak van een handleiding voor RUP's. Ik

Van Mechelen

hoop dat de handleiding even dik is als het bestek. Dat telt namelijk 23 bladzijden. Het is de bedoeling dat de opdrachthouder tegen eind november 2002 gekend is, zodat het werk op het terrein een vaste vorm krijgt. We willen een instrument ontwikkelen dat een leidraad kan zijn die geldt voor ontwerpers en begeleiders of beoordelaars op de 3 niveaus (gemeente, provincie en gewest). We willen daarbij vooral aandacht besteden aan bruikbare richtlijnen voor ontwerpers van gemeentelijke RUP's. Daaraan zal de nood de komende maanden en jaren het grootst zijn. Vanzelfsprekend zullen we ook rekening houden met inhoudelijke achtergronden, en kennis van RUP's die nu al in sommige provincies wordt opgedaan.

Het uitgangspunt is dat een maximale interactie tot stand moet komen met het professionele werkveld. Dat hebben we besproken met de VRP. Er zijn 3 onderdelen in het bestek. Het eerste onderdeel is de handleiding. In deze deelopdracht wordt een concept van de handleiding voor de opmaak van RVP's vastgelegd. Dat wordt dan besproken in het tweede onderdeel kennisuitwisseling en vorming. Daarin moet een interactie ontstaan met het veld. Door gegevens uit te wisselen, door een vorming en opleiding op te zetten wordt een definitieve handleiding gemaakt. Het derde onderdeel bestaat uit de publicatie en verspreiding van dit document op een zo breed mogelijk niveau, in de eerste plaats bij de professionals.

Dat zal zo snel mogelijk gebeuren. In november 2002 gunnen we de opdracht, tegen de zomer van 2003 zal de conceptfase klaar zijn. Wat we dan al hebben, kunnen we beschikbaar stellen aan de ontwerpers of aan het terrein. Dan start de tweede fase overleg en uitwisseling, waarvoor we 3 maanden rekenen. Eind volgend jaar zou de definitieve versie klaar moeten zijn. De kwaliteit zal een beetje ondergeschikt zijn aan de snelheid waarmee het beschikbaar wordt gesteld.

Ondertussen zullen we via het pakket opleiding en vorming proberen al een eerste idee te geven aan de ontwerpers, zodat we snel een code van goede praktijk kunnen opstellen en een werkbaar instrument hebben.

De band met het ruimtelijk structuurplan moet op alle niveaus bestaan. In de opmaak van de handleiding moet rekening worden gehouden met een aantal inhoudelijke aandachtspunten. Zo moeten we aandacht hebben voor de inhoudelijke kennis over uitvoeringsinstrumenten uit binnen- en buitenland, met referenties en referentiebeelden. We

moeten ook rekening houden met het integreren van juridische aspecten en mogelijkheden uit het eigen beleidsdomein en uit de andere beleidsdomeinen. We moeten een analyse maken van inhoudelijke en vormelijke aspecten van bestaande voorbeelden van RUP's.

Ik kan zo nog een hele opsomming geven. Het belangrijkste is dat het plan gelanceerd is, dat er kandidaten op afkomen en dat we er in de loop van 2003 werk van maken. Mevrouw Vertriest, als uw vraag één bijkomend voordeel kan opleveren, dan is dat dat we de administratie zullen vragen om een tussenfase te bepalen, zodat we niet het hele proces moeten afwachten om iets te hebben dat kan dienen voor de ontwerpers op het terrein.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van mevrouw Marleen Van den Eynde tot de heer Dirk Van Mechelen, Vlaams minister van Financiën en Begroting, Innovatie, Media en Ruimtelijke Ordening, over het beleid 'ruimte voor water'

De voorzitter : Aan de orde is de vraag om uitleg van mevrouw Van den Eynde tot de heer Van Mechelen, Vlaams minister van Financiën en Begroting, Innovatie, Media en Ruimtelijke Ordening, over het beleid 'ruimte voor water'.

Mevrouw Van den Eynde heeft het woord.

Mevrouw Marleen Van den Eynde : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, de voorbije zomer veroorzaakten hevige regenbuien een enorme waterrellende in vele Belgische gemeenten. Volgens deskundigen komen zulke buien maar eens om de 100 jaar voor. Niet alleen de voorbije zomer, maar de jongste jaren werden we geconfronteerd met dergelijke weersverschijnselen.

Om de gevolgen hiervan te beperken hebben verzekeringsmaatschappijen de eigenlijke oorzaken van wateroverlast in ons land onderzocht. Ook de federale regering heeft enkele maanden geleden de Vlaamse overheid om medewerking gevraagd bij het uitwerken van een federale verzekering tegen wateroverlast. Naast initiatieven om de financiële gevolgen daarvan te beperken, is het van groot belang om het aantal risicogebieden te beperken en heel voorzichtig om te springen met de waterhuishouding van gebieden die onderhevig zijn aan mogelijke wateroverlast.

Van den Eynde

De regenbuien van vorige zomer waren van buitengewoon formaat. Vele van die gebieden hadden misschien gevrijwaard kunnen blijven van die wateroverlast. Daarom is het noodzakelijk dat er werk wordt gemaakt van een degelijke invulling van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen met de nodige aandacht voor water. Dit was ook één van de principes van het RSV om water een ordenende functie te geven.

We stellen ons dan ook de vraag of er tot op vandaag voldoende aandacht is gegeven aan het watersysteem dat in het milieubeleidsplan van de vorige regering stond omschreven. In elk geval vonden de verzekeringsmaatschappijen het nuttig om het thema water nader te bekijken naar aanleiding van de verzekerbaarheid van wateroverlast.

KBC-verzekeringen bijvoorbeeld voerde een grondige studie naar de oorzaken van de overstromingen. Eén van de belangrijkste bevindingen is dat wateroverlast een gevolg is van menselijk handelen. De ruimtelijke wanorde, zoals ze wordt genoemd, is een zeer belangrijke oorzaak. De stadsvlucht deed de vraag naar bouwgrond en nieuwe verkavelingen toenemen op het platteland, dat voorheen als waterbuffer kon dienen. Ook de economische expansie leidde tot de ontwikkeling van industrieterreinen en het creëren van meer verharde gebieden, die voor een overbelasting van het rioleringsnet van de woonwijken zorgen.

Anderzijds is er het fenomeen van mensen die de rust van de natuur opzoeken en zich in de open ruimte vestigen, onder meer in de winterbeddingen van de rivieren, de plaats waar de rivier bij hoogwaterstanden rustig buiten zijn oevers kon treden zonder daarbij voor wateroverlast te zorgen.

Een groot probleem is ook dat er in het verleden zeer weinig of geen rekening werd gehouden met de samenstelling van de bodem, of die rijk was aan water, of die goed waterdoorlatend was, enzovoort. De verdere inbedding van de grachtenstelsels leidde ertoe dat het regenwater niet snel genoeg kon afvloeien in de te kleine rioleringsbuizen.

De studie schuift meteen ook een aantal oplossingen naar voren met als belangrijkste uitgangspunt ruimte voor water. Dat hiervoor nog zeer veel werk dient te gebeuren is zeker, maar een degelijke invulling van het ruimtelijkeorderingsbeleid met aandacht voor water is onontbeerlijk. Daarom is het van groot belang dat er veel voorzichtiger wordt omgesprongen met het toekennen van bouwvergunningen in risicogebieden. Een artikel

in een magazine trok mijn aandacht. Het waarschuwde kandidaat-bouwers of -kopers van een bouwgrond voor problemen en hoge kosten bij het kopen van een bouwgrond in een waterrijk of waterziek gebied.

Mijnheer de minister, ik stelde u in mei 2001 een vraag over het bouwen in kwelgebieden. Vandaag denk ik nog steeds dat in het toekennen van bouwvergunningen onvoldoende rekening wordt gehouden met de structuur van de bodem, de draagkracht van de te bebouwen oppervlakte en de gevolgen voor de waterhuishouding van het hele gebied indien er wordt gebouwd op waterrijke of waterzieke gronden.

Wat is het beste voor de kandidaat-bouwer of voor de omwonenden of voor het hele gebied? Wordt het bouwgebied gedraineerd om het bouwen mogelijk te maken? Onrechtstreeks kan dat een gevolg hebben voor de waterhuishouding van het nabijgelegen gebied. Wordt de bestemming van het gebied gewijzigd? Dat is niet zo evident, maar soms is het, in het maatschappelijk belang zoals bij wateroverlast, wenselijk.

Mijnheer de minister, blijft u hetzelfde principe hanteren, met name dat het watersysteem één van de ordenende principes moet zijn in het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen? Op welke manier hebt u in uw ruimtelijkeorderingsbeleid al rekening gehouden met de structuur van de bodem? Werden er studies en onderzoeken uitgevoerd over hoe een degelijk bodembeleid kan worden gevoerd? Werden er reeds plannen opgesteld van alle gebieden in Vlaanderen met een onderscheid tussen van nature overstroombare gebieden en recent overstroombare gebieden, om op die manier ruimte voor water afdwingbaar te maken? Op welke manier voert u momenteel overleg met de Arohm om een ruimtelijkeorderingsbeleid te voeren dat gestoeld is op ruimte voor water? Zal de Arohm in de toekomst ruimte voor water bij gemeenten afdwingbaar maken?

De voorzitter : Minister Van Mechelen heeft het woord.

Minister Dirk Van Mechelen : Mijnheer de voorzitter, collega's, ik heb aan 13, 14 en 15 september 1998 een blijvende interesse voor wateroverlast overgehouden. Het spreekt vanzelf dat het departement Ruimtelijke Ordening ten eerste begaan is met de problemen van wateroverlast en met de gebieden die moeten dienen als buffer.

De suburbanisatie in Vlaanderen is gekend. Door het systematisch blijven verharde van terreinen,

Van Mechelen

het aanleggen van wegen, het bouwen van woningen, het aanleggen van parkeerplaatsen bij woningen, bedrijfsterreinen en winkelcentra, wordt het probleem alleen maar groter. Bij het recentelijk toekennen van bouwvergunningen zijn we daar wel degelijk intensief mee bezig. Bij de nieuwe verbouwing van Carrefour te Antwerpen werden zeer ingrijpende maatregelen genomen om de wateropvang van de hele parking te concentreren en controleren.

De ambtenaren van Ahrom zijn zich terdege bewust van het probleem van de wateroverlast en zijn bereid om daar, indien mogelijk en in afwachting van bijkomend studiemateriaal, rekening mee te houden. We proberen natuurlijke overstromingsgebieden te detecteren en we proberen de stommiteiten uit het verleden te vermijden. We moeten anticiperen op de maatschappelijke en financiële schade van overstromingen en ervoor zorgen dat we het kwaad voorkomen, indien dat mogelijk is.

Op 8 november 2001 heb ik op de werelddag van de stedenbouw een toespraak gehouden. Die stond volledig in het teken van een waterbeleid en het afstemmen van het waterbeleid op de ruimtelijke ordening in Vlaanderen. Er werd een hele dag geconferencerd over hoe die problemen in de praktijk worden aangepakt. De problemen van de Laaglandlaan in Merksem maken in de straatnaam duidelijk waar ze vandaan komen. We proberen systematisch om die water- en overstromingsgebieden te duiden en trachten te vermijden dat die verder worden aangetast.

Het spreekt voor zich dat de drie planningsniveaus daar hun verantwoordelijkheid moeten opnemen. In eerste instantie bedoel ik daarmee de gemeenten. Ik heb zelf het genoeg gehad om vijftien jaar openbare werken te beheren. Ik denk dat niemand beter de waterhuishouding van zijn gemeente kent dan het college van burgemeester en schepenen, dat dienaangaande bevoegd is en beter dan wie ook weet waar de pijnpunten zich in de gemeente situeren, hoe deze geremedieerd kunnen worden en hoe bijkomende problemen kunnen worden voorkomen. De drie niveaus zijn nodig om tot een goed beleid te komen.

Mijns inziens passen we het besluit van de Vlaamse regering van 29 juni 1999 heel consequent toe. Dit besluit legt bij de bouw van nieuwe eengezinswoningen of bij grondige renovatie de verplichting op om een hemelwaterput met een capaciteit van minimaal 3.000 liter te installeren. Dit wordt inder-

daad toegepast bij nieuwe bouwwerken. In vele gemeenten bestaan trouwens systemen en subsidiëringsmechanismen voor diegenen die reeds gebouwd hebben maar nu zo'n hemelwaterput willen installeren.

Op het gewestelijke niveau hebben we daar bij het opstellen en het wijzigen van gewestplannen rekening mee gehouden. Er zijn in het verleden een aantal bestemmingswijzigingen in de gewestplannen doorgevoerd om natuurlijke overstromingsgebieden te vrijwaren van nieuwe bebouwing. We doen dat op basis van de zogenaamde NOG- of ROG-kaarten zoals u zelf hebt gesteld. Deze kaarten geven de natuurlijke overstromingsgebieden en de recent overstroomde gebieden weer. Ze worden gebruikt als toetsingskader bij de herziening van een gewestplan.

Het is belangrijk dat we deze kaarten gebruiken en dat we de systematisch opgebouwde gegevens gebruiken bij het opstellen van de nieuwe uitvoeringsplannen, die vandaag van de band rollen. Op dit ogenblik zijn twee plannen quasi klaar. Het betreft de afbakening van de regionaal stedelijke gebieden Aalst en Turnhout. In die afbakeningsplannen hebben we systematisch rekening gehouden met het beschermen van beekvalleien en overstromingsgebieden. Dat is zelfs cartografisch mee opgenomen in deze uitvoeringsplannen. Mijnheer de voorzitter, het is misschien interessant om dit bij gelegenheid aan de hand van concrete voorbeelden aan te tonen.

Hetzelfde hebben we gedaan in samenspraak met de provinciebesturen bij het opstellen van de 44 gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen in het kader van de problematiek van de zonevreemde campings. Ook daar hebben we duidelijk aangegeven welke gebieden wel mee werden opgenomen in de zonering. Tevens hebben we duidelijk gezegd dat bepaalde gebieden niet mogen worden bebouwd of bezet door gelijk welke infrastructuur. Hierdoor hebben we in het kader van die openluchtrecreatieve terreinen opnieuw een stuk waterberging meegenomen. Het betreft zelfs meer dan waterberging vermits er in een aantal gevallen zelfs natuurontwikkeling werd voorgeschreven.

We zullen dit systematisch blijven doen in de gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen. Ik zal één klein detail geven dat u ongetwijfeld ook na aan het hart zal liggen. Bij het verlenen van de bouwvergunning voor de hoge snelheidslijn tussen Antwerpen en de Nederlandse grens, hebben we de bouwvergunning voor de waterhuishouding geweigerd. Zo hebben we de NMBS verplicht om

Van Mechelen

daar het huiswerk volledig opnieuw te maken en met een compleet nieuw voorstel te komen. Inmiddels is dat probleem opgelost. We besteden dus ook veel aandacht aan bouwvergunningen van superinfrastructuur om erover te waken dat we daar geen nieuwe problemen creëren zoals in dit geval ten aanzien van het Schijnbekken.

We blijven dit vanzelfsprekend nauwgezet opvolgen. Tot slot wil ik verwijzen naar het ontwerp van decreet Integraal Waterbeleid van Minister Dua dat de Vlaamse regering op 19 juli 2002 heeft goedgekeurd. Via dit ontwerp van decreet zullen we ook definitief een kader scheppen om één en ander wettelijk te regelen. U weet dat dit ontwerp van decreet voor advies is overgemaakt aan de SERV en de MINA-raad. Mijnheer de voorzitter, het zal u en uw commissie toekomen om dit ontwerp van decreet uiteindelijk in tempo non suspecto te stemmen.

De voorzitter : Mevrouw Van Den Eynde heeft het woord.

Mevrouw Marleen Van Den Eynde : Mijnheer de minister, ik wil nog even mijn bezorgdheid duiden. Momenteel liggen er nog bouwgronden open omwille van de mogelijke wateroverlast. Pas vandaag bestaat er kennis om die gronden te draineren. Wat moeten we echter prefereren ? Laten we die bouwgronden open liggen als waterbuffer of gaan we toch alle mogelijke technieken aanwenden om die grond toch maar bouwrijp te maken ?

Als gemeenteraadsleden moeten we mee beslissen over de goedkeuring van een bouwvergunning of een verkaveling. Ik vind dit een zware verantwoordelijkheid. Als er nadien problemen inzake wateroverlast opduiken omdat het al waterrijke gebieden waren, zal ik me schuldig voelen omdat ik die verkaveling mee heb goedgekeurd. We hadden dan moeten weten dat het een waterrijk gebied betrof dat niet geschikt was voor bebouwing. Deze bezorgdheid ligt ten grondslag aan mijn vraagstelling.

Minister Dirk Van Mechelen : Ik wil u absoluut geen slapeloze nachten bezorgen. We moeten echter het aloude Vlaamse spreekwoord “Bezint eer ge begint” in de praktijk omzetten. De hele preventiecampagne die vandaag loopt, gaat van dezelfde idee uit. Men moet drie keer nadenken vooraleer een beslissing te nemen die zowel financieel, maatschappelijk, familiaal als sociaal een heel belangrijke impact heeft.

Dat probleem zal ongetwijfeld ter sprake komen bij de bespreking van het ontwerp van decreet Integraal Waterbeleid. Hier rijst natuurlijk de vraag wie er opdraait voor de kosten van het planloos weigeren van een bouwvergunning. In het decreet Integraal Waterbeleid hebben we een wijziging doorgevoerd omdat Ruimtelijke Ordening daar de kost niet van moet dragen. We hebben hier voor een deel te maken met Integraal Waterbeleid en Milieubeleid. De oprichting van een bijzonder fonds is voorzien om dit soort zaken te financieren. Als ik dit moet betalen uit mijn Grondfonds voor Planshade, zijn we aan een verkeerd avontuur begonnen.

Bij de invoering van een bouwverbod moet de bestemming van de gronden ook planologisch worden gewijzigd. Bij de gewestplannen in de jaren '70 heeft men daar eigenlijk geen rekening mee gehouden. Een wijziging zal onmiddellijk aanleiding geven tot eventuele schadevergoedingen. Daarom is het belangrijk dat er een instrument wordt ontwikkeld voor die wijziging. Dat zal ongetwijfeld besproken worden met Minister Dua in het kader van het ontwerp van decreet Integraal Waterbeleid.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van mevrouw Isabel Vertriest tot de heer Dirk Van Mechelen, Vlaams minister van Financiën en Begroting, Innovatie, Media en Ruimtelijke Ordening, over de afbakening van (groot)stedelijke gebieden

De voorzitter : Aan de orde is de vraag om uitleg van mevrouw Vertriest tot de heer Van Mechelen, Vlaams minister van Financiën en Begroting, Innovatie, Media en Ruimtelijke Ordening, over de afbakening van (groot)stedelijke gebieden.

Mevrouw Vertriest heeft het woord.

Mevrouw Isabel Vertriest : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, de afbakening van de grootstedelijke gebieden en de stedelijke gebieden is volop bezig. We zien dat er zowel in Aalst, Turnhout, Leuven, Kortrijk als Gent problemen rijzen met de randgemeenten. Dat is hier in de commissie ook al enkele malen ter discussie geweest.

De vrees voor de invloed van de stadsgemeente op de voorstedelijke gemeenten is groot. Herhaalde-

Vertriest

lijk heeft de minister zowel in deze commissie als op vergaderingen duidelijk gesteld dat de afbakening van stedelijk gebied geen bestuursimplicaties heeft op lokaal vlak maar natuurlijk wel op het gewestelijk ruimtelijk beleid. Om deze fricties op te lossen, is het nodig dat het Gewest samen met alle betrokken gemeentebesturen tot een compromis komt annex degelijk actieplan.

Tot grote ergernis blijkt nu dat de minister apart met de randgemeenten heeft onderhandeld. Dit heeft geleid tot een afbakening van stedelijke gebieden waarbij de ruimtelijke logica onderspit heeft moeten delven. Bijgevolg is niet alleen het conflict verhoogd maar is eveneens het doel om een aangepast gewestelijk ruimtelijk beleid te voeren, uitgehold.

Ik dacht dat de logica van de afbakening erin bestond eerst te bepalen wat ruimtelijk logisch gezien het stedelijk gebied is en dan aan de verschillende gemeenten te vragen hoe zij erover denken en dit eventueel aan te passen. Deze logica is nu dus omgedraaid.

Mijnheer de minister, we kunnen niet tot een goede afbakening komen als u slechts een gedeelte van de betrokken gemeentebesturen volgt. Welke gedragslijn volgt u om in deze moeilijke oefening onpartijdig te blijven? Het resultaat van deze situatie is dat een aantal gemeenten zich beperken tot advies over de afbakening op hun eigen gemeentelijk grondgebied en zich niet meer uitspreken over de totaliteit van het project. Ik dacht dat het juist de bedoeling was om tot een gezamenlijk geheel te komen.

Wie hebt u ontvangen? In welk mate past apart ontvangen van gemeenten in het geheel? Welke initiatieven neemt u ten aanzien van de verschillende gemeenten apart of gezamenlijk?

Het is de taak van het Gewest en dus van de minister om de afbakening op een ruimtelijk logische manier te doen zodat een aangepast gewestelijk beleid mogelijk is ten aanzien van huisvesting, mobiliteit, frequentie, enzovoort. In het ontwerp van Gent bijvoorbeeld blijkt de ruimtelijke logica na de plaatselijke veranderingen en beknibbelingen echter alvast zoek. Ik wil dit met een voorbeeld illustreren. In Lochristi ligt de afgrenzing van het stedelijke gebied net voor het centrum van de gemeente. Het gedeelte met woonuitbreidingsgebied wordt er wel bijgenomen maar het centrum niet. Welke logica gaat hierachter schuil?

Een tweede aspect dat ik wil belichten, strookt met de discussie van daarnet. In sommige delen rond de Leievallei zijn er waterproblemen. In hoeverre is dit gegeven meegenomen in die afbakening? In het voorstel dat voorligt, zijn de woonuitbreidingsgebieden met mogelijke wateroverlast weinig omschreven. Heeft men rekening gehouden met het feit dat ze vroeger zijn aangeduid bij de keuze om ze al dan niet op te nemen in de afbakening? Is er in een actieplan voorzien?

Diverse randgemeenten hebben zelf weinig inspanningen geleverd ten aanzien van de ruimtelijke planning. Ik denk dat dit element in rekening moet worden gebracht bij uw afbakening van het stedelijke gebied.

Ten slotte wil ik opmerken dat de bevolking van de verschillende gemeenten zeer weinig informatie over de afbakening van dat stedelijke gebied krijgt.

De voorzitter : De heer De Meyer heeft het woord.

De heer Jos De Meyer : Mijnheer de minister, uw ambtenaren die het proces van stedelijke afbakening begeleiden, hebben uiteraard een moeilijke en vrij delicate opdracht. Moeten deze mensen het advies volgen dat ze krijgen van de steden? Indien zij dat niet doen bij het afbakenen van bijvoorbeeld bijkomende bedrijventerreinen of woongebieden, neemt u dan zelf de verantwoordelijkheid in het publieke debat?

De voorzitter : Minister Van Mechelen heeft het woord.

Minister Dirk Van Mechelen : Mijnheer de voorzitter, collega's, laat me één ding duidelijk stellen. De ervaring van de voorbije twee jaar met betrekking tot de stedelijke afbakening zorgt voor enorm veel problemen. Enerzijds word ik geïnterpelleerd omdat het niet snel genoeg vooruit gaat. Anderzijds stel ik vast dat er in bepaalde afbakeningprocessen een ware guerrillastrijd is begonnen.

Uiteindelijk zijn er twee mogelijkheden. Ofwel wachten we tot er iets uit voortkomt, maar dan vrees ik dat we nog enkele jaren zullen wachten. Zolang de stedelijke afbakening niet rond is, wordt het hele planologische proces gehypothecerd. Ofwel proberen we in een aantal gevallen te bemiddelen, te duiden of de mensen voor een stuk gerust te stellen.

Mevrouw Vertriest, u weet dat de uitspraken van de burgemeester van Gent de aanleiding vormden voor de problemen met Gent. Hij heeft iedereen

Van Mechelen

letterlijk in de gordijnen gejaagd door te stellen dat het eigenlijk niet alleen een afbakening qua ruimtelijke ordening betrof, maar dat dit wel eens de voorbode zou kunnen zijn van stadsgewesten, iets waarvoor ik in mijn gemeente Kapellen bijzonder bang ben. Laat me duidelijk zijn. Ik heb toen in samspraak met minister Van Grembergen luid en duidelijk geantwoord dat daar geen sprake van is.

Ik was een dag of tien geleden te gast in het mooie stadhuis van Leuven. Ik bespaar u de commentaar van de burgemeester van Leuven op het afbakingsproces, maar het was in de zin 'dat er toch zeker geen ambtenaartje van Brussel in zijn stad moest komen zeggen wat hij mag doen en wat niet'. Dat is de teneur, maar we kunnen proberen wat te zalven en te slaan.

Ik heb inderdaad op 25 juni zes burgemeesters op hun verzoek ontvangen. Dat gebeurt niet elke dag. Het waren de burgemeesters van de Gentse randgemeenten De Pinte, Destelbergen, Evergem, Lochristi, Melle en Sint-Martens-Latem. Ze kwamen uitleggen wat er gaande was, naar aanleiding van een persconferentie die ze op donderdag 30 mei hadden gegeven en waarop ze hadden meegedeeld dat ze het afbakingsproces zouden opblazen.

We hebben een gesprek gehad in aanwezigheid van de heer Liekens, afdelingshoofd van ARP (afdeling Ruimtelijke Planning), en de heer Van Wesenbeeck, ARP, die het proces volgt. We hebben naar de grieven van de burgemeesters geluisterd, en geprobeerd te duiden wat er kon en wat niet, en op welke punten we door middel van een dialoog tot oplossingen konden komen.

We hebben geen kleurtjes gebruikt of lijntjes getrokken, maar we hebben geluisterd. Het lijkt me ook logisch dat burgemeesters op bezoek komen om een probleem te bespreken. Van dit gesprek is door de heer Van Wezembeek melding gemaakt op 20 juli tijdens de overlegvergadering met de stad en de buitengemeenten om aan te tonen wat er leeft en welke problemen er zijn. Het zou goed zijn als dit overleg verder zou kunnen gaan, zodat we eruit komen.

Alle mogelijke misverstanden of weerstanden moeten op te lossen zijn. U kent mijn dominostrategie: het komt erop aan de eerste blokjes te doen vallen. In Aalst heb ik zelf de beslissing genomen om zonder concessies van de betrokken gemeenten de procedure definitief af te ronden. Er moet immers ooit eens iemand beslissen. Dat is een van

mijn opdrachten. Daardoor is het proces op gang gekomen. Als gevolg daarvan werd me nog een interessante vraag gesteld over bedrijventerreinen op 10 oktober van dit jaar, maar ik had veeleer het gevoel dat ze over de stad Aalst ging.

Ook bij de afbakening voor Gent heb ik beslist door te gaan. Op het juiste moment, als de procedure is afgerond, zullen we onze verantwoordelijkheid nemen. We hebben die afbakingsprocessen immers nodig om dingen mogelijk te maken. We moeten ruimte creëren voor de nieuwe noden die omschreven zijn in het RSV. Het gaat in de eerste plaats om wonen en werken, maar ook om andere dingen. Bijvoorbeeld de stedelijke afbakening van Kortrijk en het idee van het stadsbos moeten in het afbakingsplan komen, en kunnen alleen maar worden gerealiseerd als ook de ruimtelijke uitvoeringsplannen van de band rollen.

In deze fase van het proces komen we niet tussenbeide. Wel proberen we te sturen. Als zes burgemeesters van de randgemeenten de zaak blokkeren, dan eindigt het. Er is een maatschappelijk draagvlak nodig, of we komen er nooit door. Daarom hebben we geprobeerd een beetje tot bezinning aan te zetten, en vooral het proces gaande te houden. Ik vrees dat ik dat binnenkort ook voor andere afbakeningen zal moeten doen, te oordelen naar de woorden van de heer Tobback over het proces in Leuven. We zullen ook daar moeten uitzoeken hoe we het proces weer op gang krijgen.

Als het gaat om de rol van de ambtenaren, dan zijn wij slechts de coach. We proberen te begeleiden en te sturen, maar we zijn God de Vader niet, en nog minder Big Brother. We proberen het afbakingsproces met de nodige evenwichten en met oog voor alle mogelijke verzuchtingen rond te krijgen.

Waar ik het echter niet mee eens ben, is dat de stedelijke afbakening gebruikt wordt om te zeggen waar de tram moet rijden. Daar doe ik niet aan mee. Ik heb dat ook aan de burgemeesters gezegd, en de ambtenaren hebben formeel de opdracht gekregen te stoppen met dit soort van jozefinisme. Het ene is ruimtelijke ordening, en het andere is een mobiliteitsbeleid. Het stedelijk afbakingsproces mag niet worden gebruikt – of misbruikt – om dit soort van problemen via planologische weg te regelen. Wie graag de burgemeesters op stang jaagt, moet dat maar doen. Dat is ook wat de burgemeester van Leuven Tobback zei. Niemand moet zeggen waar het éénrichtingsverkeer moet komen, en waar de bus moet rijden. Dat behoort volstrekt tot de gemeentelijke autonomie. Daar sta ik ook achter.

Van Mechelen

Toch moet een aantal punten worden ingevuld. Waar is er ruimte voor wonen, waar voor werken? Waar komen de bedrijventerreinen? Niet onder de kathedraal van Antwerpen, want daar staat al iets. Er moet dus in de brede omgeving worden gezocht naar ruimte, door middel van een afbakeningsproces. Er wordt steeds maar geïnterpelleerd over de behoefte aan 6.980 hectaren bijkomende bedrijventerreinen, maar niemand vraagt om die in de eigen gemeente te leggen.

Dat is de moeilijkheid van het proces. Ik behoud me als minister het recht voor met de mensen te praten en van gedachten te wisselen zonder tussenbeide te komen.

De voorzitter : Mevrouw Vertriest heeft het woord.

Mevrouw Isabel Vertriest : Mijnheer de minister, ik deel uw bezorgdheid, en eigenlijk vraag ik ook dat het Gewest wat meer de leiding zou nemen in deze. U zegt dat u bij het bezoek van de burgemeesters geen lijntjes hebt getrokken. Ik zie echter de verschillende fasen in de afbakening, en het potloodlijntje verschuift wel degelijk, en dat in een onlogische richting. Daarom roep ik het Gewest op initiatief te nemen. Het lijkt me logisch dat u moet proberen de zaak te deblokken, maar het is ook belangrijk met de randgemeenten en de kerngemeenten gezamenlijk tot een overeenkomst te komen.

Minister Dirk Van Mechelen : Dat is juist het probleem. Op een bepaald moment wordt er geblokkeerd. We moeten eens goed nadenken. Er wordt in het Vlaams parlement in het debat over het beter bestuurlijk beleid gepraat over het primaat van de politiek. Ik vind niet dat de leiding en de beslissingsmacht in een planningsproces kunnen worden toegekend aan ambtenaren. We zullen op een bepaald moment heel duidelijk moeten stellen wat de rol is van de burgemeesters. Ook zij hebben hun verantwoordelijkheid, en ze moeten het aan hun bevolking uitleggen. Dat evenwicht vinden we momenteel te weinig terug.

Zoals gezegd zijn we bij het gebruik van dit nieuwe planningsinstrument bezig met ontdekken en verkennen. We stoten op problemen en weerstanden. Laten we die in kaart brengen, en proberen er methodologische oplossingen voor te vinden, zodat we niet terechtkomen in een systeem waarin ver over de hoofden heen beslissingen worden genomen waar morgen Jan Modaal en de burgemeester mee te maken krijgen, want dan zijn we verkeerd bezig.

We moeten proberen de processen gelijktijdig te laten verlopen, al is dat niet gemakkelijk. Ze moeten in elkaar passen, maar dat is te weinig het geval. Het heeft ook te maken met historische conflicten. Sinds de fusie van Antwerpen worden de wapens in alles wat rond Antwerpen ligt, boven gehaald zodra het woord stadsgewest valt. Dat ligt allemaal heel gevoelig, en daarmee moeten we in het planningsproces rekening houden.

Er bestaat daar geen cultuur op dit terrein. In Antwerpen is er nu wel een intercommunale waarin ze samen om de tafel zitten. Er groeit dus al wel een cultuur van praten, zodat ze niet meer in hun baronieën blijven steken. Ruimtelijke ordening stopt niet aan de grens van de gemeente. We zijn echter nog niet zo ver, en er is nog veel overtuigingskracht nodig. Hoe dan ook moet het maatschappelijk gedragen zijn, of het wordt een flop.

De voorzitter : De heer Lachaert heeft het woord.

De heer Patrick Lachaert : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, collega's, niet iedere partij heeft zes burgemeesters die zich daarover een mening vormen. Er zijn twee burgemeesters van gemeenten rond Gent akkoord met de afbakening, zodat er in het totaal acht zijn.

Het bezwaar van die burgemeesters betreft in eerste orde niet de ruimtelijke ordening, maar andere aspecten. Bijvoorbeeld in Lochristi heeft het verzet te maken met de historie met De Lijn. Dat heeft niets te maken met ruimtelijke ordening, behalve dan dat De Lijn daar een tracé trekt dat ze de eerste honderd jaar niet zal uitvoeren bij gebrek aan financiële mogelijkheden. Het moet dus in een realiteitskader worden bekeken. Ik sluit me aan bij de minister dat afbakening gaat over ruimtelijke ordening en niet over De Lijn, het éénrichtingsverkeer, enzovoort. Op de duur wil de administratie alles beheren. Het verzet werd bovendien aangevoerd door een vrij ongelukkige verklaring van de burgemeester van Gent en zijn schepenen van Financiën.

In mijn gemeente zijn we het eens met de afbakening van het grootstedelijk gebied van Gent. De bewuste administratie blijkt nu echter van gedacht veranderd te zijn. Het is niet altijd gemakkelijk voor de gemeentebesturen om dat aan de bevolking uit te leggen.

De voorzitter : Mevrouw Vertriest heeft het woord.

Mevrouw Isabel Vertriest : Mijnheer Lachaert, gezien vanuit het oogpunt van ruimtelijke ordening

Vertriest

zitten er in de laatste afbakening enkele onlogische dingen, onder andere in Lochristi.

Het maatschappelijk draagvlak is inderdaad belangrijk, maar in verschillende gemeenten werd de bevolking zelfs niet geïnformeerd. Dat is ook een groot probleem, want hoe kan er dan een maatschappelijk draagvlak komen? Er wordt iets aangekondigd, maar daarna weer geschrapt. Ook de burgemeesters hebben fouten gemaakt. De oplossing is misschien dat het gewest de informatieverstrekking organiseert.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

– *Het incident wordt gesloten om 15.06 uur.*
